

lingen af en meget større Styrke end den, der svarede til den jyske herovre paa Sjælland, knyttet netop til denne Fæstning.

Men for denne Del af vort Militærvæsen har vi i Krigens Tid ikke haft praktisk Brug. Københavns Befæstning medførte ved sin Tilstedeværelse, naar man nogenlunde skulde handle i Tilknytning til den Aand, ud fra hvilken Ordningen af 1909 var skabt, naar man loyalt skulde anvende den, de store Indkaldelser her over til København. Desuden medførte jo Loven, at til den sjællandske Besætning var knyttet store Dele af det jyske Mandskab. Alt dette er Ting, som ikke fik praktisk Betydning. Thi for hele Neutralitetsbevogtningen, for hele Væretagelsen af Danmarks militære Opgaver under Krigen, var vel Københavns Omraade og det, der laa nærmest derved, det, som havde den ringeste Betydning i Forhold til de andre Steder, som Hovedinteressen samlede sig om. Derimod betød det, at vi havde denne Militærordning, at Byrderne baade økonomisk og personlig blev meget større for det danske Folk Krigstiden igennem, end de vilde have været med en Militærordning af den Karakter, som vi var Talsmænd for, de Byrder, som paadroges ved de store Indkaldelser, Københavns Befæstning foranledigede, ved Overførelsen af jysk Mandskab hertil, og alle de store Udgifter, som først og sidst knyttede sig til Københavns Befæstning.

Jeg ser da ikke, at man her paa nogen Maade kan have Holdepunkt for at fremdrage Krigstidens Erfaringer som Vidnesbyrd om Nyten og Nødvendigheden af den Militærordning, der var blevet gennemført i 1909. Men, siger man saa — og det er jo et Punkt, hvorved man særlig har fæstet sin Interesse, og som man særlig har draget i Forgrunden —, Mineudlægningen fandt Sted ved Krigens Begyndelse, og fra det radikale Venstres Side har man stærkt fremhævet denne Mineudlægningens Betydning for Danmarks Stilling ved Begyndelsen af Krigen og i Løbet af Krigen. Det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) sagde i sin Tale forleden, at denne Mineudlægning i Store Bælt var et Brud med den radikale Militærpolitik. Jeg kan svare, at i en vis Forstand var Mineudlægningen i Store Bælt et Brud med enhver Militærpolitik, der havde fundet Talsmænd offentlig i Danmark i Tiden forud for Krigen. Denne Mineudlægning var ikke forudset, ikke forudsat i noget af de Militærsystemer, vi

forhandlede om i Aarene forud for 1909: ikke i det radikale Venstres Ordning, ikke i den Ordning, som blev foreslaet fra konservativ Side og fra militær Side, ikke i nogen af de to Ordninger, som blev foreslaet fra Partiet Venstres Side, og følgelig heller ikke i den ejendommelige Ordning, som gennemførtes ved en Art Overenskomst mellem de konservative og de to den Gang stridende Venstregrupper. Alle disse Systemer gik ud fra, at man ikke agtede at spærre Store Bælt, og denne Opfattelse fik ogsaa Udtryk i den ofte citerede Bekendtgørelse fra December 1912 med Hensyn til Danmarks Forhold under Krig, de Neutralitetsregler, Danmark der agtede at følge. Dertil kan jeg føje, at medens intet af de to Systemer forudsatte Spærringen, skabte baade det radikale Venstres Militærforslag og det gennemførte Forslag den praktiske Mulighed for at have det Minemateriel, der vilde behøves til en saadan Spærring. Fra det radikale Venstres Side lagde man under Forhandlingerne netop den Betragtning til Grund, at fortrinsvis skulde Vægten lægges paa Flaaden og ikke mindst paa det, man kaldte det passive Mineforsvar. For saa vidt staar begge de to Systemer i denne Henseende lige; ingen af dem forudsætter Mineudlægning, begge muliggør den. Den Forskel, der derimod bliver, er denne, at i det afgørende Øjeblik, ved Begyndelsen af Krigen i 1914, besluttede det radikale Ministerium at anvende de med andet Formaal tilvejebragte Miner til den Mineudlægning, som fik saa stor Betydning for Danmarks Stilling, medens de fleste af dem, som havde været Talsmænd for Ordningen af 1909, ydede en mere eller mindre afgjort Modstand derimod, en enkelt Politiker af det konservative Parti sluttede sig dertil, og en enkelt Politiker af Partiet Venstre vilde ikke paa nogen Maade udtale sig om det paagældende Spørgsmaal. Jeg føjer til, at naar man nu undertiden ligesom bestrider Berettigelsen af denne Mineudlægning og søger at tilvejebringe et vist Indtryk af, at den ikke stemmede med Danmarks Neutralitetspligt, at den ikke var Udtryk for en ligelig Neutralitet, saa har man baade Uret deri og over en for Danmark skadelig Handling derved.

At Danmark var berettiget til at foretage denne Mineudlægning, kan ikke omstivtes. Bekendtgørelsen af 1912 var en selvstændig dansk Handling, ikke en Aftale med andre Magter, og ifølge de almindelige Bestemmelser i den af Danmark antagne Haagerkonvention er en Stat be-